

ALUEELLISEN JÄTEHUOLTOVIRANOMAISEN TALOUSARVIO VUODELLE 2022

1. Jätehuoltoviranomaisen palvelukokonaisuus

Alueellinen jätehuoltolautakunta toimii jätelain (646/2011) 23 §:n mukaisena kuntien yhteisenä jätehuoltoviranomaisena. Jätehuollon yhteistoiminta-alueeseen kuuluu 17 Pirkanmaan kuntaa, jotka ovat Hämeenkyrön, Ikaalisten, Juupajoen, Kangasalan, Lempäälän, Mänttä-Vilppulan, Nokian, Oriveden, Parkanon, Pirkkalan, Pälkäneen, Ruoveden, Sastamalan (entisten Mouhijärven ja Suodenniemen osalta), Tampereen, Vesilahden, Virtain ja Ylöjärven kunnat. Tampereen kaupunki toimii kuntalain mukaisena jätehuollon yhteistoiminta-alueen isäntäkuntana.

Jätehuoltoviranomainen hoitaa kuntien lakisääteiset jätehuollon järjestämisen viranomaistehtävät, jotka on määriteltä jätelaissa. Tehtäviin kuuluvat mm. jätetaksasta ja jätehuoltomääräyksistä päättäminen, jätteenkuljetusjärjestelmästä päättäminen, kuntalaisten jätemaksujen maksuunpanosta ja ulosotosta päättäminen sekä jätemaksumuistutusten käsittely. Lisäksi jätehuoltoviranomainen käsittelee anomukset jätehuoltomääräyksistä poikkeamiseksi ja päättää poikkeuksien myöntämisestä liittymisvelvollisuudesta kunnan järjestämään jätehuoltoon. Jätehuoltoviranomainen myös ylläpitää lakisääteistä jätteenkuljetusrekisteriä ja seuraa aktiivisesti jätelainsäädännön ja kunnallisten jätehuoltomääräysten toteutusta toimialueellaan.

Jätehuoltolautakunnan asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta vastaa jätehuollon yksikkö, joka sijoittuu Tampereen kaupungin organisaatiossa Kaupunkiympäristön palvelualueen Kestävä kaupunki-palveluryhmään.

Jätehuoltoviranomaisen toiminnalla luodaan edellytykset ympäristöä mahdollisimman vähän kuormittavalle ja asiakkaita monipuolisesti palvelevalle jätehuoltojärjestelmälle. Toiminnalla turvataan lisäksi tehokas ja yhdenmukainen viranomaispäätöksenteko koko yhteistoiminta-alueella. Seurantatyöllä varmistetaan, että kunnan vastuulle kuuluvat kiinteistöt ovat kattavasti ja asianmukaisesti järjestetyn jätehuollon piirissä. Jätehuoltoviranomainen myös huolehtii, että yhteistoiminta-alueen kuntien, ympäristönsuojeluviranomaisten, kuntien vesilaitosten, Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n ja muiden sidosryhmien kanssa tehdään riittävästi yhteistyötä jätehuollon alueelliseksi kehittämiseksi.

2. Toimintaympäristön muutokset

Hallituksen esitys eduskunnalle jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta hyväksyttiin valtioneuvoston istunnossa 25.3.2021. Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön EU:ssa hyväksytyt uudet jätealan

säädökset sekä tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutuksien vähentämisestä annettuun SUP-direktiiviin sisältyvät tuotekiellot ja merkintävaatimukset. Lisäksi esityksellä toteutetaan nykyisen hallitusohjelman kirjauksia, joilla lisätään jätteen kierrätystä ja vahvistetaan Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä. Jätelain muutoksen valmistelu on viivästynyt jo yli vuoden, mutta hallituksen esityksen mukaan jätelain muutosten on tarkoitus astua voimaan 1.7.2021.

Jätelain muutosten toimeenpanoa varten toimialueen jätehuoltomääräykset on uudistettu ja ne astuvat voimaan vuoden 2021 aikana. Uudet jätehuoltomääräykset ovat aiempaa kattavammat ja niissä asetetaan uusia, nykyistä selvästi tiukempia jätteiden erilliskeräysvelvoitteita. Velvoitteet koskevat biojätteen, pienmetallin, lasi-, kartonki- ja muovipakkausjätteen erilliskeräyksen järjestämistä vähintään viiden huoneiston asuinkiinteistöillä. Lisäksi biojätteen erilliskeräysvelvoite tiukentuu nykyisestä. Biojätteen erilliskeräysvelvoite koskee jatkossa jokaista asuinkiinteistöä yli 10 000 asukkaan taajamissa. Voimassa olevissa jätehuoltomääräyksissä ainoastaan biojätteen erilliskeräys on ollut pakollista vähintään 5 asuinhuoneiston kiinteistöillä. Muiden kierrätettävien jätteiden erilliskeräys on perustunut vapaaehtoisuuteen.

Edellä mainitun lisäksi myös kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistöjen erilliskeräysvelvoitteet tiukentuvat. Voimassa olevien jätehuoltomääräysten painoperusteiset erilliskeräysvelvoitteet tiukentuvat, ne laajenevat koskemaan koko toimialuetta ja mukaan tulee uusi velvoite muovipakkausten erilliskeräykselle.

Erilliskeräysvelvoitteet astuvat voimaan toimialueella porrastetusti alueittain ja jätelajeittain. Lasipakkausten ja pienmetallin keräys on toteutettava Tampereella viimeistään 1.9.2021 ja muissa toimialueen kunnissa viimeistään 1.4.2022 mennessä. Kartonki- ja muovipakkausten keräys on toteutettava Tampereella viimeistään 1.9.2022 ja muissa kunnissa viimeistään 1.4.2023 mennessä. Biojätteen osalta erilliskeräys on toteutettava kaikilta asuinkiinteistöiltä yli 10 000 asukkaan taajamissa koko toimialueella viimeistään 1.9.2023 mennessä. Kuntien hallinto- ja palvelutoiminnan erilliskeräysvelvoitteiden esitetään astuvan voimaan koko toimialueella viimeistään 1.7.2022 mennessä.

Uudistuva jätelaki sekä jätehuoltomääräykset edellyttävät, että biojätteen kompostoinnista on tehtävä jatkossa ilmoitus kunnan jätehuoltoviranomaiselle. Siirtymäaika ilmoitusvelvollisuutta koskien on 1.1.2023 alkaen. Jätelaki edellyttää jatkossa, että jätehuoltoviranomaisen on merkittävä kompostointi-ilmoitusten tiedot uuteen, jätelain 143 §:n mukaiseen rekisteriin biojätteen käsittelystä. Rekisterinpitovelvoite astuu voimaan 1.1.2023.

Jätelain muutos sekä uudet jätehuoltomääräykset tiukentavat jätteiden kuljettajien raportointivelvoitetta kiinteistöittäisiä jätteenkuljetustietoja koskien. Jätteen kuljettajan on raportoitava jätehuoltoviranomaisen ylläpitämään jätteenkuljetusrekisteriin kiinteistöittäiset jätteenkuljetustiedot vähintään neljännesvuosittain. Voimassa olevassa jätelaissa kuljetustietojen raportointi on tapahtunut ainoastaan kerran vuodessa.

Uudistuva jätelaki tuo myös muutoksia kunnan jätemaksuihin. Tuottajien ja kuntien on sovittava korvauksista, jotka tuottajat maksavat 1.7.2023 alkaen kunnille pakkausten erilliskeräyksestä ja kuljetuksesta. Korvaukset on ohjattava täysimääräisesti jäteastioiden tyhjennyshintoihin. Tämä on huomioitava vuoden 2023 jätetaksaa valmisteltaessa.

Kuntien yhteinen jätestrategia vuoteen 2025 valmistui syksyllä 2019. Jätestrategia osaltaan ohjaa myös jätehuoltoviranomaisen toimintaa. Strategiassa määritellyjä toimenpiteitä toteutetaan ja edistetään yhteistyössä strategiassa määriteltyjen vastuutahojen kanssa.

3. Jätehuoltolautakunnan vuoden 2022 toiminnan mittarit ja strategiset painopisteet

3.1 Toiminnan tavoitteet ja mittarit vuodelle 2022

Jätehuoltolautakunnan toimintaa kuvaavat mittarit vuodelle 2022 on esitetty alla olevassa taulukossa. Mittareihin on lisätty toiminnan laatua ja päätösten lainmukaisuutta kuvaava mittari päätösten pysyvyydestä ylemmissä oikeusasteissa. Muutoin mittarit ovat samoja kuin aikaisempina vuosina.

Toiminnan tavoitteet ja mittarit				
Toiminta on sujuvaa ja laadukasta:				
	TP 2019	TP 2020	TAE 2021	TAE 2022
Hakemusten käsittelypäivien keskiarvo on alle 14 vuorokautta	14	11	14	14
Päätösten pysyvyys ylemmissä oikeusasteissa, %	100	100	100	100
Päätösten ja ilmoitusten määrä, kpl	1 154	901	1 200	1 000
Jätehuollon keskeisten toimijoiden kanssa tehdään tiiviisti yhteistyötä:				
Jätehuollon kehittämispalaverit yhteistoiminta-alueella, kpl	17	17	17	17
Kiinteistöt ovat kattavasti ja asianmukaisesti järjestetyn jätehuollon piirissä:				
Jätelain ja jätehuoltomääräysten noudattamista koskevien seurantakirjeiden määrä, kpl	209	1 110	700	700

3.2 Toiminnan strategiset painopisteet vuodelle 2022

Vuoden 2022 toiminnassa painotetaan kolmea strategista painopistettä:

1. Uusien jätehuoltomääräysten toimeenpano

Uudet jätehuoltomääräykset astuvat voimaan vuoden 2021 aikana. Määräyksissä on asetettu useita siirtymäaikoja mm. jätteen erilliskeräysvelvoitteita koskien, joista monet astuvat voimaan vuoden 2022 aikana. Toimintavuoden aikana jatketaan jätehuoltomääräysten toimeenpanoa koskevaa viestintää yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.

Olemassa olevia tietojärjestelmiä kehitetään uusiin jätelain ja jätehuoltomääräysten velvoitteisiin vastamiseksi. Jätelaki ja jätehuoltomääräykset edellyttävät biojätteen kompostoinnista ilmoittamista ja biojätteen

käsittelyä koskevan rekisterin perustamista 1.1.2023 alkaen. Vuoden 2022 aikana tietojärjestelmien kehittämisessä varaudutaan biojätteen kompostointi-ilmoitusten vastaanottoon sekä biojätteen käsittelyä koskevan rekisterin perustamiseen. Lisäksi jätehuoltoviranomaisen sähköistä asiointipalvelua kehitetään siten, että asiakkailta on mahdollisuus tehdä kompostointi-ilmoitus sähköisesti paperisen ilmoituslomakkeen ohella. Kompostointi-ilmoitusten osalta on myös luotava tehokkaat toimintaprosessit yhteisine linjauksineen kompostointi-ilmoitusten vastaanottamista varten.

Koska jätehuoltomääräysten muutokset koskevat erityisesti taajama-alueilla miltei jokaista kiinteistöä, on odotettavissa, että jätehuollon muutosten yhteydessä mm. asiakasyhteydenottojen sekä poikkeamishakemusten määrä lisääntyy. Lisääntyvien asiakasyhteydenottojen, hakemusten ja ilmoitusten käsittelemiseksi on varattava riittävät resurssit.

2. Jätelain ja jätehuoltomääräysten noudattamisen seuranta

Jätelain ja jätehuoltomääräysten noudattamisen seuranta muodostaa yhden tärkeimmistä jätehuoltoviranomaisen tehtäväkokonaisuuksista. Sen merkitys tulee entisestään korostumaan tulevina vuosina, kun jätelain muutoksen ja uusien jätehuoltomääräysten tuomat velvoitteet astuvat voimaan. Jatkossa jätehuoltoviranomaisessa on seurattava seka- ja biojätehuollon liittymisvelvoitteen ohella myös pienmetallin sekä lasi-, muovi- ja kartonkipakkausten erilliskeräysvelvoitteen noudattamista.

Aiemmin sekajätehuoltoon liittymisen seuranta on tehty jätehuoltoviranomaisessa yksittäisten, Pirkanmaan Jätehuolto Oy:ltä tulleiden ilmoitusten perusteella. Sekajätettä koskevia seuranta-asioita on tullut vireille viime vuosina noin 30–300 kappaletta vuosittain. Uuden jätteenkuljetusrekisterin käyttöönotto vuoden 2021 aikana mahdollistaa kuitenkin sen, että jatkossa seurannan painopiste siirtyy yksittäisistä ilmoituksista kohti laajempaa, alueellista seurantatyötä. Tätä työtä on tarkoitus käynnistää vuoden 2022 aikana. Seurantatyössä on tarkoitus keskittyä sekajätehuoltoon liittymisen ohella erityisesti myös biojätteen erilliskeräysvelvoitteen noudattamisen seurantaan.

Saostus- ja umpisäiliölietteiden jätehuollon seuranta on toteutettu vakituisten asuinkiinteistöjen osalta kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen alueilla vuosien 2017–2021 aikana. Vastaavasti Nokian kaupungin alueella, jossa on käytössä kiinteistön haltijan järjestämä lietteenkuljetus, seurantatyötä ei ole vielä aiemmin tehty. Vuoden 2022 aikana käynnistetään saostus- ja umpisäiliölietteiden tyhjennysten seuranta Nokian kaupungin vakituksissa asuinkiinteistöissä. Seurantatyöllä pyritään varmistamaan, että viemäriverkoston ulkopuolella olevat vakituiset asuinkiinteistöt ovat asianmukaisesti liittyneet jätehuoltoon saostus- ja umpisäiliölietteiden osalta, ja että kiinteistöt noudattavat jätehuoltomääräyksissä asetettuja lietesäiliöiden tyhjennysvälejä. Samalla kiinteistöjä tiedotetaan myös omatoimisen lietteenkäsittelyn mahdollisuudesta sekä sitä koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta.

Seurantatyön tehostaminen näkyy jätehuoltoviranomaisessa lisääntyvinä asiakasyhteydenottoina. Lisäksi seurannan perusteella tulevat hakemus- ja ilmoitusmäärät lisääntyvät. Näiden käsittelyyn on varattava riittävästi resursseja.

3. Jätestrategian toimeenpano

Kuntien yhteinen jätestrategia vuoteen 2025 on hyväksytty jätehuoltolautakunnassa syksyllä 2019. Jätestrategiassa määritetään kunnallisten jätehuoltopalvelujen tavoitetilä vuoteen 2025, asetetaan strategiset periaatteet kunnan vastuulle kuuluvan jätehuollon kehittämiseksi toimialueella ja määritetään toimenpiteitä, joiden avulla strategiassa asetettu tavoitetilä saavutetaan.

Vuoden 2022 aikana käynnistetään jätestrategian toimeenpanoon sisältyvä jätetaksan kannustavuuden parantamiseen liittyvä työ. Jätehuoltolautakunnan ja Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n hallituksen kesken on syytä sopia pitkän tähtäimen periaatteista jätetaksan kehittämiseksi ja ohjauksen tehostamiseksi. Samoin vuoden 2023 jätetaksassa on huomioitava tuottajien kunnille maksamat korvaukset pakkausjätteiden keräyksessä ja kuljetuksessa. Jätetaksan liittyvää kehitystyötä on perusteltua painottaa vuoden 2022 toiminnassa, jotta bio- ja pakkausjätteiden lajittelutehokkuutta sekä asukkaiden motivaatiota jätteiden lajitteluun pystyttäisiin lisäämään.

Toimintavuoden aikana jatketaan myös edelleen sidosryhmäyhteistyön parantamiseen jätestrategiassa määriteltyjen toimenpiteiden osalta.

4. Palvelukokonaisuuden talous

Jätehuoltolautakunnan alueellisen yhteistoiminnan taloudesta ja kustannusten jaosta on sovittu yhteistointasopimuksessa. Alueellisen jätehuoltolautakunnan ja jätehuollon yksikön henkilökunnan kustannukset rahoitetaan jätelain mukaisesti jätehuollon asiakkailta perittävään jätemaksuun sisällytettynä. Tampereen kaupunki laskuttaa jätehuoltoviranomaisen toiminnasta aiheutuneet kustannukset Pirkanmaan Jätehuolto Oy:ltä viimeistään kalenterivuoden loppuun mennessä. Yhteistointasopimuksen mukaan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että edellytykset yhteistoiminnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Jätehuoltoviranomaisen vuoden 2022 talousarvioksi esitetään 461 000 €. Jätehuoltoviranomaisen budjetin esitetään nousevan vuodesta 2021, jolloin toiminnan kustannuksiksi on arvioitu 415 000 €. Budjetin korotus johtuu yhden määräaikaisen henkilön palkkakustannuksista vuoden 2022 ajalle, mikä näkyy kohonneina palkkakuluina sekä henkilöstösivumenoina. Muutoin toimintamenoihin ei esitetä muutoksia.

Jätehuoltoviranomaisen työtehtävät ovat lisääntyneet vuosittain erilaisten lainsäädännön muutosten takia. Samalla myös asiakkaiden yhteydenotot ovat lisääntyneet jätehuoltoviranomaisessa. Jätehuoltoviranomaisen työtehtäviä on kuitenkin hoidettu jo vuodesta 2016 lähtien 4-5 henkilötyövuoden voimin, eikä henkilötyövuosissa ole tapahtunut muutosta työtehtävien lisääntyessä. Osaltaan tämän on mahdollistanut yksikössä tehty tietojärjestelmäkehitystyö, jossa suuri osa yksikön prosesseista on digitalisoitu ja osin myös automatisoitu. Tällä hetkellä esimerkiksi jätehuollon suunnittelijat hoitavat noin 450-500 hakemus-, ilmoitus- tai seuranta-asiaa per htv, minkä lisäksi jokainen osaltaan hoitaa myös asiakaspalvelua ja lautakunnan päätösten valmistelua ja päätösten toimeenpanoa. Ottaen huomioon toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset vuosien 2021-2023 aikana, yksikköön on tarve rekrytoida yksi määräaikainen työntekijä vähintään vuodelle 2022. Nykyinen henkilöstö ei pysty olemassa olevien töiden ohella vastaamaan muuttuvan jätelain ja jätehuoltomääräysten tuomista uusista lakisäätteisistä tehtävistä. Lisäksi jätelain ja jätehuoltomääräysten noudattamisen seuranta vaatii resursseja. Ilman lisäresursseja on vaarana, että lakisäätteisiä tehtäviä joudutaan vahvasti

priorisoimaan, hakemusten ja asiakasyhteydenottojen käsittelyajat pidentyvät ja vireille tulleisiin seuranta-asioihin ei pystytä puuttumaan kohtuullisessa ajassa. Valtakunnan tasoon verrattuna alueellisella jätehuoltolautakunnalla on vähiten resursseja käytettävissään väestöpohjaan verrattuna.

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Toimintatulot	340 000	415 000	461 000
Muut toimintatulot	340 000	415 000	461 000
Toimintamenot	-333 000	-415 000	-461 000
Henkilöstömenot	-269 000	-294 000	-340 000
Palkat ja palkkiot	-222 000	-243 000	-281 000
Henkilösivumenot	-47 000	-51 000	-59 000
Palvelujen ostot	-24 000	-71 000	-71 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 000	-2 000	-2 000
Vuokramenot	-17 000	-20 000	-20 000
Muut toimintamenot (kp 113132_26299 jätehuoltotk)	-21 000	-28 000	-28 000
Toimintakate	7 000	0	0
Tilikauden tulos	7 000	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	7 000	0	0

Henkilöstömenot ja palkalliset henkilötyövuodet (htv)	TP 2020		TA 2021		TA 2022	
	1 000 euroa	htv	1 000 euroa	htv	1 000 euroa	htv
Jätehuolto	-268	5	-294	5,4	-340	6,4